

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru completarea unor acte legislative

1. Cauzele care au condiționat elaborarea proiectului, inițiatorii și autorii proiectului

Elaborarea prezentului proiect de lege se impune prin necesitatea creării unui mecanism de umanizarea a sancționării faptelor ce nu prezintă un risc de prejudiciere a integrității fizice și psihice, precum și de prevenire a riscului de creștere a populației penitenciare cu persoane, detenția cărora nu este justificată odată ce faptele săvârșite de către aceștia atentează la relațiile economice ale statului iar pedeapsa cu închisoarea nu restituie prejudiciul cauzat generând mai mari pierderi de întreținere a condamnaților în instituția penitenciară. Mai mult decât atât, ținem să atragem atenția și asupra faptului că din moment ce fapta nu prezintă un caracter violent și este săvârșită pentru prima oară, o eventuală aplicare a pedepsei privative de libertate ar duce la dezvoltarea fenomenului „aprofundării cunoștințelor criminale” sau stabilirea conexiunilor cu organizațiile criminale, combaterea activității cărora pun în dificultate autoritățile publice de forță.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor novatorii ale proiectului

La momentul actual, Codul penal al Republicii Moldova nu prevede vreun mecanism sau vre-o prevedere de altă natură care ar reglementa în mod proporțional și eficient situațiile în care săvârșirea unor infracțiuni non-violente ar putea fi tratate prin mecanisme diferite decât prin intermediul pedepse privative de libertate.

Luând în considerare cele expuse supra, prezentul proiect de lege propune următoarea modificare conceptuală:

- *Completarea cu o nouă măsură de liberare de pedeapsă datorită percepției în bugetul statului a avantajelor patrimoniale;*

Măsura de liberare de pedeapsă datorită percepției în bugetul statului a avantajelor patrimoniale, cu care se completează Codului penal al Republicii Moldova, prevede următoarele condiții pentru aplicarea acesteia:

- a săvârșit pentru prima oară o infracțiune ușoară, mai puțin gravă sau gravă prevăzută la art. 241, 241¹, 244, 244¹, 245 – 245¹², 246, 246¹, 246² și 260;
- a reparat prejudiciul cauzat;
- a plătit în bugetul de stat o sumă de 3 ori mai mare decât suma prejudiciului cauzat;
- a încheiat acord de recunoaștere a vinovăției.

Rezonabilitatea propunerii de completare cu măsura dată rezultă chiar din prima condiție ce presupune că persoana nu a trecut niciodată prin sistemul

răspunderii penale, aceasta indicînd spre o reputație curată din punct de vedere al cazierului său judiciar. Atragem atenția asupra faptului că sintagma „pentru prima oară” trebuie înțeleasă în sensul lipsei de tragere la răspundere a persoanei pentru faptă comisă, precum și lipsa încetării procesului penal pe motiv de nereabilitare. Astfel, remarcăm faptul că propunerea dată mai are ca și temei o justificare criminologică a aplicării unui mecanism diferențiat față de făptuitor din moment ce profilul psihologic al persoanei se caracterizează a fi unul nonviolent, cu lipsă de conduită deviantă pe toată perioada vieții sale pînă la momentul comiterii infracțiunii și depășind (în majoritatea cazurilor) vîrsta minoratului ceea ce sugerează faptul că persoana a pășit greșit pentru prima dată iar probabilitatea evitării săvîrșirii unor infracțiuni repetate este ridicată din moment ce persoana va regreta comiterea faptei în cauză. Regretul în acest caz, poate fi explicat prin adoptarea unui comportament contrar celui educat pe parcursul copilăriei sau adolescenței sale. Remarcăm că în cazul în care un minor va săvîrși o infracțiune care se va încadra în norma propusă, procurorul va fi obligat să aplice standardele internaționale în vigoare ce țin de delicvența juvenilă. Prin urmare, luînd în considerare politica penală a statului în sensul umanizării acesteia, se consideră imperios crearea unui mecanism capabil de a da o posibilitate reală de resocializare a persoanei în cauză fără a trece prin instituția tragerii la răspundere penală.

Totodată, prin repararea prejudiciului cauzat, persoana dă dovadă de un comportament susceptibil de resocializare pentru care o pedeapsă privativă de libertate nu va face decît să dăuneze scopului principal al dreptului penal de resocializare și reintegrare în societate a persoanelor aflate în conflict cu legea și va fi în contradicție cu politica penală actuală de micșorare a numărului de deținuți în instituțiile penitenciare și de umanizare a pedepselor penale aplicate persoanelor.

Prin urmare, avantajul patrimonial care este obligată persoana să achite pentru liberarea de pedeapsă constituie una din măsurile de siguranță care va avea rolul preventiv și educativ prin care se urmărește combaterea unor eventuale fapte ilicite cu caracter economic. Mai mult decît atît, menționăm că prin săvîrșirea repetată a unor noi infracțiuni cu caracter economic, persoana nu va mai beneficia de norma propusă. Opinînd în același sens, mai atragem atenția asupra faptului că acordul de recunoaștere a vinovăției în cazul dat va oferi un imbold pentru învinuit de a coopera la etapa urmăririi penale sporind eficacitatea și celeritatea procesului penal pe cauza dată.

În același sens, ținem să menționăm că o astfel de instituție (*în întregime*) în practica internațională încă nu există dar pot fi identificate anumite elemente analogice în legislațiile altor state pentru comparație și anume:

- în **legislația Norvegiei**, articolul 255 (*amenda opțională sau confiscarea*) din Codul de procedură penală prevede că în cazul în care autoritatea

acuzatorie (*procurorul*) decide că cazul poate fi soluționat prin aplicarea făptuitorului unei amenzi sau confiscări, sau ambele, acesta emite o ordonanță de propunere a unei opțiuni făptuitorului în locul rechizitoriului;

- în **legislația României**, în Codul de procedură penală este prevăzută posibilitatea unei cauze de nepedepsire în conformitate cu legislația (*legi speciale*). Cauza de nepedepsire este definită ca fiind stări, situații, împrejurări care au ca efect apărarea de pedeapsă a unei persoane care a comis o infracțiune, din considerente de politică penală și ea poate viza o *anumită conduită a făptuitorului* în ceea ce privește infracțiunea săvârșită sau o anumită *calitate care justifică această iertare*.

Prin urmare, luând în considerare elementele menționate în legislațiile ambelor state, ținem să remarcăm analogia propunerii proiectului cu practica internațională. Astfel, liberarea de pedeapsă datorită percepției în bugetul statului a avantajelor patrimoniale poate fi exprimată ca fiind o cauză de nepedepsire datorită conduitei specifice a făptuitorului (*fapte nonviolente*) și calității speciale care justifică această iertare (*fapta săvârșită pentru prima oară*) sau o propunere opțională de amendă ori confiscare cu acceptarea făptuitorului a acestei oferte în locul înaintării rechizitoriului în instanța de judecată.

3. Impactul proiectului

Adoptarea prezentului proiect de lege are ca și impact crearea unui mecanism de umanizarea a sancționării faptelor ce nu prezintă un risc de prejudiciere a integrității fizice și psihice și a fost săvârșită pentru prima oară, având ca efect prevenirea riscului de creștere a populației penitenciare. Prin urmare, aplicare pedepsei cu închisoarea în astfel de cazuri nu poate fi justificat din moment ce faptele săvârșite de către aceste persoane sunt lipsite de violență și îndreptate spre relațiile economice ale statului pentru care o pedeapsă privativă de libertate nu ar face decât să genereze mai mari pierderi de întreținere a condamnaților în instituția penitenciară iar simpla detenție a acestora nu va recupera prejudiciul cauzat.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de față nu presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat.

6. Denumirea autorităților care au avizat proiectul de act normativ. Rezultatele avizării

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae EȘANU